

INFORMATOR

NSPRV

BESPLATAN PRIMERAK

sindiso@ptt.yu
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 2 • APRIL 2008 • BROJ 11

VRATITE SE U ŠKOLU!

GLOBAL CAMPAIGN FOR
EDUCATION

Predsednik GCE Kailash Satyarthi je uputio prosvetnim radnicima pismo sledeće sadržine;

Dragi učesnici kampanje,

GCE (Global Campaign for Education) je presrećan što može da predstavi Plan akcije za Globalnu nedelju akcije u 2008. godini. Zahvaljujući entuzijazmu člano-

va GCE, Odbora GCE, Sekretarijata i radne grupe ove godine smo ranije doneli raspored koji prati strategiju Globalne akcije 2008. – kako biste imali više vremena da se pripremite i planirate.

Planirali smo jednostavnu akciju koja će, nadamo se, uejdniti sve koalicije GCE širom sveta. Želimo da što više političara pozovemo da se vrate u školu, kako bi mogli saznati o krizi u obrazovanju i važnostima EFA (Education For All – Obrazovanje za sve).

Kailash Satyarthi, President of GCE
(Nastavak pisma i više o GNA na str. 3)

OBELEŽEN SVETSKI DAN ROMA

Svetki dan Roma 08. april obeležen je širom sveta kako bi se skrenula pažnja javnosti na težak položaj i siromaštvo ovog naroda. Svetki dan Roma ustanovljen je na Prvom svetskom kongresu Roma 1971. godine u Londonu. Tada je usvojeno zvanično ime naroda. Usvojena je romska plavo-zelena zastava sa tačkom u sredini, a pesma "Delem delem" je proglašena za romsku himnu. Dogovoreno je da su svi dijalekti romskog jezika budu ravnopravni. Procenjuje se da u

Evropi živi između 10 i 15 miliona Roma, što je oko dva odsto ukupne evropske populacije.

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine, koji se i dosad iskazao kao socijalni partner brojnim romskim organizacijama i udruženjima i koji je i finansijski pomagao neke aktivnosti ovih organizacija, koristi ovu priliku da, u povodu Svetskog dana Roma, uputi učenicima, nastavnicima, a i romskoj zajednici u Vojvodini iskrene čestitke za njihov dan. (Nastavak teksta na str. 4)

PETICIJOM PROTIV NASILJA

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine počeo je 08. aprila prikupljati potpise za peticiju za izmenu zakona kako bi i nastavnici (i drugi zaposleni u javnim službama) dobili status službenih lica. NSPRV je, u okviru ove akcije, organizovao i javno potpisivanje peticije u Novom Sadu u petak 11. aprila na Trgu slobode. Pridružite se!

(Nastavak teksta na str. 5)

LOKALNE SAMOUPRAVE I DALJE ZAKIDAJU USTANOVE OBRAZOVANJA

Na poslednjoj sednici Izvršnog odbora Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine, održanoj 25.03.2008.g., između ostalih, donet je zaključak da se „zaboravne“ JLS podsete na obaveze Budžeta JLS prema ustanovama obrazovanja, ali i drugim ustanovama čiji je osnivač lokalna samouprava. Svakodnevni zahtevi naših članova, ali i drugih kolega nam govora da, iako se lokalne samouprave zalažu za veći stepen

finansijske samostalnosti, povratak imovine i svojinskih prava koje im je oduzeo „Šešeljev zakon“ iz 1995. godine, kad se našu u poziciji gazde, onda zaboravljaju da su i oni deo državne uprave, servis građana i da imaju i oni velik broj obaveza, između ostalih i finansijskih, prema školama, predškolskim ustanovama, ustanovama kulture i drugima kojima su poslodavac i osnivač. (Nastavak teksta na str. 6.)

KONSTITUISAN ODBOR NSPRV-SOB

U Beogradu je 10.04.2008.god. održana konstitutivna sednica Odbora za koordinaciju Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine i Sindikata obrazovanja Beograda. Nakon što su ispoštovane statutarne procedure i održane sednice organa oba sindikata, ove organizacije su delegirale po pet predstavnika svakog od sindikata u zajednički Odbor za koordinaciju. U ime NSPRV u radu Odbora sudelovaće Olgica Protić, Ranko Hrnjaz, Hadži Zdravko M. Kovač, Mirosljub Bjeltić i Jovan Vicai. Predstavnici SOB-a u Odboru su Snežana Pavlović, Slobodan

dan Brajković, Dragan Drašković, Dragan Jeftić i Milutin Keljanović.

(Kompletan tekst možete preuzeti sa našeg sajta; www.nsprv.org)

DECA IMAJU PRAVA DA ZNAJU PRAVA, ALI I OBAVEZE

Prvu nagradu na konkursa za eseje na temu dečjih prava osvojio je esej pod šifrom Lady Di, pod naslovom "Naša deca imaju prava da imaju prava, ali i obaveze".

Autor najboljeg rada je Dijana Kadić koordinator Tima za Bezbednu školu u osnovnoj školi Vasa Stajić, Novi Sad. Konkurs je raspisalo udruženje "Roditelj" iz Novog Sada. (Nastavak teksta na str. 8)

ОД НОРМЕ ДО ФАКУЛТЕТА

Најстарији на словенском југу

Ове године навршава се пуних 230 година од времена када је Аврам Мразовић основао у Сомбору Градску или Главну школу и у њој почео одржавати „нормалне течајеве за образовање учитеља српских“. Од тада па до данас, ево пуних 230 година, одвија се у Сомбору значајан, частан и узвишен рад на стварању основних просветних кадрова нашег школства и најширег културног и просветног рада, чиме се не може подичити ниједан школски центар у нашој земљи, па ни у читавом овом делу Европе.

Овај редак јубилеј прославља Педагошки факултет у Сомбору, наследник Мразовићеве Норме и знамените Учитељске школе, а с њом и град Сомбор, војвођанско и српско школство.

Настала као израз историјске потребе за широким акцијом народног просвећивања и националног освећивања, развијала се прва институција за образовање српских учитеља. За 230 година од првобитног тромесечног течаја, преко петнаестомесечног и двогодишњег „Краљевског педагогијума народа илирског“, на „Краљевског педагогическог института српског“, и трогодишње и четворогодишње Препарандије и петогодишње Учитељске школе, израсла је ова институција у данашњи Педагошки факултет, прву универзитетску установу у Сомбору.

Већ првих година по оснивању овај завод почиње да ради стицања потребне стручне спреме окупља и лица која су већ обављала учитељску дужност. Касније, писањем и издавањем уџбеника и методских упутстава, који су коришћени не само у Војводини, већ и по школама Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине и других крајева у којима живе Срби, преношењем у Сомбор првог српског педагошког часописа „Школски лист“, отварањем течајева за доквалификацију учитеља, сомборска Препарандија постаје угледан педагошки центар и врши снажан утицај на школе готово читавог српскохрватског језичког подручја.

За све ово време овај васпитно-образовни завод је, како је то поводом 175. годишњице Учитељске школе у Сомбору написао књижевник Вељко Петровић – премашио свој првобитни, ужи професионални задатак и утицај; наш велики књижевник је с тим у вези рекао да историјска улога сомборске Препарандије, мада у нашим скученим релацијама, подсећа на улогу коју су с времена на време имале поједине високе школе у средњем веку и касније, у борбама напредних струја, верских, социјалних, националних и других политичких покрета, као што су то биле у Саламанки, Павији, Јени, Кракову, Протестантски колегијум у Дебрецину и сличне.

Природно је што је ово училиште у свом дугом веку, у зависности од историјских кретања, било на удару разних идејних струјања и утицаја. Па ипак, и у тако дугом трајању, и у сталним идејним гибањима и променама, његову прошлост повезују две непрекидне значајне нити. Прву чини непрестана борба напредног са оним што је завод вукао назад, било да су у питању идеолошка схватања, било да је реч о организацији и програмској оријентацији завода, или пак стручно-педагошком и методском раду. Другу чини стална, најтешња повезаност њених кадрова са широким народним слојевима којима су предано служили, чију су судбину и сами делили и чији им је напредак увек лежао на срцу. Само таква установа могла је да из редова наставника и ученика да да бројне великане српске културне и политичке историје: педагошке и друге научне раднике, књижевнике, композиторе, сликаре, јавне и политичке раднике, револуционаре, борце и хероје. О многим смо и писали на странама нашег Информатора.

И колико год је за српски народ био значајан рад ових врских појединаца, није од мањег значаја била широка просветарска делатност више хиљада бивших ученика ове институције који су, расејани по свим нашим крајевима, стрпљиво изводили народ из незнања и заосталости и отварајући му видике, припремајући га, некад са више некад са мање свесности за велике дане националног, социјалног, економског и културног просперитета.

Демократском, додуше недовршеном, револуцијом у нашем друштву и свим облицима његовог живота извршене су дубоке промене. Ипак, оно никад није одбацивало нити потцењивало своју прошлост, већ јој је са пуно поштовања, али и критички, прилазило и прихватало све оно што му је као позитивно оставила у наслеђе. Једно такво, изузетно богато, наслеђе представља и двестотридесетогодишњи континуирани рад на образовању учитеља у Сомбору, на чијим тековинама данашњи сомборски Педагошки факултет наставља овај узвишени и значајан друштвени посао у новим друштвеним и материјалним условима, на нивоу који одговара захтевима савремене науке и друштвених односа.

Обележавајући ову значајну годишњицу и одајући дужну пажњу и признање овој, не само сомборској, педагошкој институцији и кадровама створеним у њој у протеклих 230 година, очекујемо да ће и просветне и друге власти на примерен начин помоћи да се јубилеј достојно обележи, а шира јавности боље упозна са развојним путем и значајем ове угледне педагошке институције.

Зираџа Препарандије

Зираџа НОРМЕ

ТРИФУН ДИМИЋ

Ромски Вук Караџић

Трифун Димић је био један од највећих ромолога. Трифун од миља назван Велики дао је непроцењив допринос развоју језика, књижевности и културе Рома, а његов допринос науци немерљив је. Цео живот је посветио образовању, књижевности, културној и свакодневnoj еманципацији Рома. За свог кратког, али стваралачки изузетно плодног живота, на том послу урадио више него све државне институције заједно. 1990. године прилагодио је ромски правопис фонетском саставу овог језика, што је прихваћено као заједничко писмо европских Рома.

Ромима је на њиховом матерњем језику подарио Библију (Стари и Нови Завет) и неколико других капиталних дела из светске књижевности („Тору“, „Еп о Гилгамешу“, ...), а превео је на ромски језик и „Службеник“ по којим се одржава богослужење на ромском језику у оквиру Српске православне цркве. Прикупио је и на ромском и српском језику објавио дела усмене ромске књижевности, написао први буквар на ромском језику „Писменице“, сачинио наставни план и програм за предмет „Језик са елементима националне културе Рома“ и обучио наставнике Роме да раде с децом. Покренуо је стручни периодични часопис „Ромологија“ и месечник „Alav e Romengo“ („Реч Рома“).

У АПВ од 1987. године постоји и делије „Друштво Војводине за језик и књижевност Рома“. То је прва ромска организација значајна за промоцију културе Рома, не само у Војводини већ и шире. Међу оснивачима и тог друштва, био је Трифун Димић. Друштво објавило је и двојезичну књигу „Традицијска ромска књижевност у Војводини“. До прошле године изашло је 40 књига на ромском језику, двојезичних на ромском и српском или на српском језику о Ромима.

VRATITE SE U ŠKOLU!

Nastavak sa 1. strane

Na pola puta do ciljeva zacrtanih za 2015. Obrazovanje za sve nije na željenom putu i želimo da „pritisnemo“ što više političara kako bi pomogli hitnom akcijom.

Škole i lokalne grupe mogu da učestvuju na dva načina:

- Pozivanjem političara da ih posete i učestvuju u času i obraćanjem lokalnim medijima
- Pružanjem poruka o obrazovanju za sve i slanjem istih političarima.
-

Nadamo se da će nacionalne koalicije biti sposobne da podstaknu što više škola i lokalnih grupa da učestvuju. Želimo da uključimo toliko mnogo političara, odraslih i dece kako bismo postigli svetski rekord u najvećem zajedničkom času u istoriji. Takođe molimo nacionalne koalicije da pokušaju i organizuju jedan događaj sa nazivom “Vratite se u školu” koji bi bio praćen nacionalnim medijima, uz želju da se uključi rukovodstvo države ili ministar finansija.

Ovaj plan sadrži sve inicijalne informacije koje su zahtevane da bi se shvatila ideja i možete odmah registrovati svoje učesče. Obezbeđuje brojne detalje u vezi ovogodišnje teme – Kvalitetno obrazovanje za okončanje diskriminacije. Ovde su i svi ključni datumi kako biste znali kada i šta možete da očekujete za Globalnu nedelju akcije.

Kako se takmičimo sa vremenom, zahtevamo da obratite pažnju na predložene vremenske rokove na kraju plana koji su dati kao vodič da obezbede da svi pridonese ostvarenju Globalne nedelje akcije 2008. ali evo nekih ključnih datuma:

- (a) prvi sastanak,
- (b) vraćanje popunjenih formi,
- (c) odluke i
- (d) odobrenje odluka od strane GCE sekretarijata.

Nadamo se da ćete se pridružiti jedinstvenim naporima da stvorimo pravu akciju aprila 2008. sa vođama i liderima širom sveta fokusirajući se na važnost obrazovanja. Zahvaljujemo se na vašem trudu i svim povratnim informacijama i želim vam sve najbolje u procesu planiranja akcija za Globalnu nedelju 2008. u vašoj zemlji.

Kailash Satyarthi, President of GCE

SLOGAN

Predlažemo dva slogana za Globalnu nedelju akcije. Jedan je povezan sa akcijom, a drugi sa ključnom tražnjom. Oni su dosad bili korišćeni na zastavama, posterima i sl.

- Akcija: “Političari natrag u školu: Vreme je za učenje!”
- Tražnja: “Kvalitetno obrazovanje za sve: okončanje diskriminacije sada!”

Ovo su slogani koje je GCE koristio na materijalima i u medijima. Količina iskorišćenih svih slogana Globalne nedelje akcije je na vama.

OBRAZOVANJEM PROTIV DISKRIMINACIJE

Plan akcije

Ovogodišnji moto Globalne nedelje “Kvalitetno obrazovanje za okončanje diskriminacije” je izgrađen na ranijoj temi o pravima na obrazovanje, pozivajući na okončanje svih oblika diskriminacije u kvalitetnom obrazovanju. Preko 70 miliona dece školskog uzrasta ne pohađa školu, a nivo pristupa i zadržavanja određenih kategorija npr devojaka i dece sa posebnim potrebama, je nizak. U podsaharskoj Africi npr, manje od 70 % pohađa školu. Delimična posledica je to što preko 800 miliona odraslih ne ume da čita ili piše. Da bi se zaista ostvarilo Obrazovanje za sve (EFA), nije dovoljno samo pristupiti univerzalnom obrazovanju, već je potrebno ravnomerno obezbediti dobar kvalitet. Ovo je važno jer je pravo svih da imaju kvalitetno obrazovanje, i zato što će to obezbediti maksimum ekonomskih, društvenih i zdravstvenih koristi od obrazovanja. Osim toga, siromašne porodice neće morati da se žrtvuju kao što je to uobičajeno zbog slanja dece u škole makar one bile lošeg kvaliteta. Ne želimo samo obrazovanje za sve, već i **kvalitetno** obrazovanje za sve.

U smislu marginalizovanih učenika ili onih koji bi to trebalo da budu, razlozi zašto oni to nisu razlikuju se od zemlje do zemlje. Ovogodišnja tema je šansa za učesne kampanje da se fokusiraju u oblasti koja je relevantna za njihovu zemlju. Stoga vas podstičemo da selektujete

razloge i tipove ljudi koji su marginalizovani u vašoj zemlji. Neki primeri zašto su pojedine grupe marginalizovane su:

- nesposobnost,
- siromaštvo,
- pol,
- etnička pripadnost,
- sukob/ unutrašnje premeštanje,
- geografska lokacija (ljudi iz ruralnih sredina),
- pismenost u periodu nakon škole,
- rad dece i
- siročići i bolesna deca.

Ovaj spisak nije konačan, ali može služiti kao primer. Podstičemo da utvrdite koji su to ljudi u vašoj zemlji izuzeti iz kvalitetnog obrazovanja.

Sem toga, za obrazovanje slabog kvaliteta, postoji obično nekoliko uzroka. Postoje zahtevi koje je neophodno ispuniti kako bi se ostvario odgovarajući kvalitet i oni uključuju:

- odeljenje ne sme imati više od 40 učenika koje podučavaju stručni nastavnici;
- vlade treba da potroše najmanje 25% budžeta na kvalitetne inpute kao što su nastavni materijali (ne uključujući zarade zaposlenih) i
- osigurati 9 godina obrazovanja nacionalnim zakonom.

AKCIJA

Ove godine smo planirali jednostavnu akciju kojom se nadamo da ćemo ujediniti sve koalicije GCE. Želimo da dotaknemo što više političara i donosilaca odluka svuda u svetu. Želimo da ih pošaljemo “Natrag u školu” kako bi učili o krizi diskriminacije i

odaberu, ukoliko iskoriste zajednički plan časa pridružice se pokušaju da uključe mnogo političara, odraslih i dece kako bismo postigli svetski rekord u najvećem zajedničkom času u istoriji.

Takođe molimo nacionalne koalicije da pokušaju i organizuju jedan događaj sa nazivom “Natrag u školu” koji bi bio praćen nacionalnim medijima, uz želju da se uključi rukovodstvo države ili ministar finansija.

važnosti Obrazovanja za sve. Škole i lokalne grupe mogu da učestvuju na dva načina:

- Pozivanjem političara da ih posete i učestvuju u času praćeni lokalnim medijima
- Pružanjem poruka o obrazovanju za sve i slanjem istih političarima.

Nadamo se da će nacionalne koalicije biti sposobne da podstaknu što više škola i lokalnih grupa da učestvuju. Bilo koji način neka

Priredila Nives Kovac

ЗА ИНКЛУЗИЈУ РОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Наставак са 1. стране

НСПРВ подржава напоре свих актера јавног и друштвеног живота који се залажу за потпуну интеграцију Рома у друштвени систем, а нарочито у областима од примарног значаја за поправљање положаја ромске заједнице у АПВ. НСПРВ се залаже за континуиране облике активности којима би се повећао обухват деце Рома у образовни систем и смањо проценат одустајања од школе и даљег школовања. Посебно се залажемо за тзв. другу шансу, односно поврат у школу оних Рома који су напустили школовање, да би често пута били експлоатисани од стране одраслих Рома, са свим елементима експлоатације

дечијег рада, па све то до његовог најгорег облика – проституције и трафикинга. НСПРВ се залаже за појачавање улоге ромског асистента, као доброг модела да се претходни циљеви остваре. Међутим, потпуно смо свесни да је ово немогуће уколико се за одрасле Роме не обезбеди одређени број радних места, како би они могли бити они који у њиховим породицама привређују, а не да им средства за живот обезбеђују малолетна деца којима је место у школи, а не на улици. Нажалост, често пута је приход ових малишана једини приход у њиховим породицама, које онда у томе проналазе аргументацију да они не наставе редовно школовање и да

се на најбруталнији начин укључују у „свет одраслих“.

НСПРВ и даље сматра да је инклузија ромске деце у образовање и инклузија ромске популације у наше друштво приоритетан циљ и да се том циљу сви чиниоци цивилног друштва, али и институције ЈЛС, покрајине и републике морају прикључити, без резерве и одмах. У противном ће декада Рома бити период пропуштен за остваривањем ових циљева, а о Ромима ће се причати спорадично и само у пригодним тренуцима. Не заборавите – образовање је најбољи начин изласка из беде и сиромаштва и није ничије ексклузивно право, већ право свих.

РОМСКА ДЕЦА БЕЗ ШАНСЕ

Највећи број (око 50%) Рома у региону гладује, а сиромаштво и искљученост погађају децу и пре рођења због услова у којима живе њихове породице и мајке. Предшколско образовање у региону је неразвијено. У Србији у којој свега 30% деце иде у вртиће, само три до четири одсто ромске деце похађају ове установе. Роми морају да се упишу у предшколско како би могли да се навикну на другу децу, али и да се друга деца навикну на њих. Да би се то догодило, није потребно много новца, потребна је само воља. Ромска деца су озбиљно угрожена када је у питању образовање, јер 80% њих упишу школу, а само 13% је и заврши, што значи да ће највећи број њих постати неквалификована радна снага, као што су и њихови родитељи – истакла је директорка UNICEF за Србију, Хрватску и Црну Гору Ан-Лис Свенсон, представљајући студију Раскинути ланац искључености – Ромска деца у југоисточној Европи.

Речено је да у југоисточној Европи живи око 3,7 милиона Рома, од којих је 1,7 милиона или 46 одсто деце, која су међу најсиромашнијима и социјално најискљученијим члановима друштва. Није им доступна адекватна

здравствена и социјална заштита, закључак је студије UNICEF. “Ромска деца у региону југоисточне Европе углавном иду у „ромске школе“ које су слабо опремљене и немају квалификоване наставнике. Ромска деца неретко се шаљу и у школе за децу са посебним потребама, уз веома сумњиве разлоге, наводи се у студији којом су обухваћене Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Македонија, Црна Гора, Румунија и Србија.

Шеф Секретаријата за ромску националну стратегију Владе Србије Љуан Кока је објаснио да се ромска деца када стигну до школског узраста нађу на раскрсници – могу да упадну у сиромаштво и социјалну искљученост или да уз праву и правовремену подршку добију шансу да превазиђу баријере. Он је напоменуо да је за последње четири године само 460 ђака ромске националности уписало средњу школу, а 400 факултете у Србији.

„Истраживање о положају ромске деце било нам је неопходно зато што прави подаци не постоје. Искљученост одређених категорија становништва је велики проблем, а ромска деца су највише искључена. Она не завршавају школе, немају право на лечење, не

могу да нађу ни посао и настављају да живе у сиромаштву. Ипак, управо деца морају да буду стављена у центар решавања проблема сиромаштва“, рекла је Ен Ли Свенсон. Она је додала да је битно да се ромска деца упишу у предшколско пошто је то једина права припрема за основно образовање.

Око 73 одсто њих упише основну школу. Нажалост, само десет одсто је и заврши. Ово је страшно колико и поплаве и суше и захтева драстичне мере.

Љуан Кока, шеф Секретаријата за ромску националну стратегију, додао је да су овакве студије важне зато што, захваљујући њима, ромски проблем постаје видљив.

Половина Рома у свету је сиромашна. Подаци су ту да бисмо их временом мењали, али важно је знати да постоје стереотипи и дискриминација. Ромском детету мора да се да шанса. Када дође време за упис у школу, између ђачке клупе и улице за ђачку клупу се одлучи 80 одсто ромске деце. Ипак, више од 80 одсто њих на крају заврши на улици.

Савет Европе најављује кампању „Доста! Превазиђите предрасуде, откријте Роме“.

Придружите се!

ПОБОЉШАТИ УСЛОВЕ ЖИВОТА РОМА

Поводом обележавања Светског дана Рома, одржана је конференција Покрајинског секретаријата за рад, запошљавање и равноправност полова, Канцеларије за инклузију Рома, Фонда за развој непрофитног сектора, Матице Ромске у Србији, Новосадског хуманитарног центра и Удружења ромских студената.

Светска организација Рома је трагирала пут интеграције ове националне заједнице у друштвене токове. Садашње тежње ромске популације су да се, преплитањем традиционалног и модерног пронађе најбољи модус за интеграцију Рома у савремене друштвене токове, да се акценат стави на образовање Рома, чиме ће се обезбедити бољи друштвени статус, ако и укључивање Рома у све институције друштвеног система. У остваривању овог циља у Војводини у великој мери помаже покрајинска влада, као и друге владине

и невладине организације, па у том смислу, Фонд за капитална улагања АПВ спроводи акцију увођења саобраћајне инфраструктуре и водоводне и канализационе мреже у приградска насеља у којима претежно живе Роми. За решавање ових проблема издвојено је из буџета 300 милиона динара.

Ради што боље интеграције ромске по-

пулације, предложено је да се у свакој војвођанској општини отвори канцеларија за координатора за ромска питања, а Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова ће по други пут расписати конкурс за samozapošljavanje лица ромске националности. Осим тога, у циљу побољшања услова живота Рома, биће настављена акција за куповину кућа и окућница, како би се, осим стамбеног простора, створили услови и за samozapošljavanje – подизањем стаклених башти. Истакнута је потреба за охрабривањем жена – Ромкиња, које су најугроженија категорија становништва, те и њима треба пружити шансу за образовање и обезбеђивање основне egzistencije. У Новом Саду бити одржани су бројни програми подршке инклузији ромске популације у наше друштво, у организацији Новосадског хуманитарног центра и Центра за омладински рад.

Хаџи Здравко М. Ковач, проф.

Formulari peticije su već od ponedjeljka 07. aprila dostavljani školama članicama NSPRV. Potpredsjednik Nezavisnog sindikata Hadži Zdravko M. Kovač rekao je da ipak nije iznenađen izjavama kolega iz

NASTAVNICI BEZ ZAŠTITE

Peticijom za izmenu zakona

Nastavak sa 1. strane

Sindikata prosvetnih radnika Vojvodine koji su najavili da neće podržati ovu akciju. "Radi se o stavu rukovodstva, a mnogi članovi ovog sindikata već su potpisali peticiju. Solidarnost bi ipak morala da bude presudna, jer batine dobijaju predstavnici svih sindikata. Imamo podršku i sindikata zaposlenih u socijalnoj zaštiti, sindikata lekara i farmaceuta, a planiram da inicijativu proširim na sve one koji rade u javnom sektoru".

Inicijativu za prikupljanje potpisa pokrenuo je IO NSPRV nakon incidenta koji se desio krajem marta u OŠ Vasa Stajić. Ukoliko želite podržati akciju formulare i uputstva možete preuzeti sa našeg sajta.

Da je nasilje u školi postala jedna od vodećih tema, poznato je već odavno. O nasilju smo pisali gotovo redovno u sindikalnom Informatoru, želeći ga preduprediti i radna mesta učiniti bezbednijim nego što je to bilo dosad. Nažalost, u tome se nije uspjelo i gotovo svaki dan stručna i druga javnost je svedok različitih vrsta nasilja, ali ono što posebno zabrinjava je što su sve učestaliji napadi na „delatnike od posebnog društvenog interesa“; nastavnike, sudije, lekare, ...

Jedan od poslednjih (da li i poslednji?) nemio događaj desio se u novosadskoj osnovnoj školi „Vasa Stajić“. U četvrtak, 27.03.2008., za vreme redovne nastave, na času likovnog vaspitanja, učenik VIII razreda, V.S., je fizički napao nastavnicu Branislavu Tucakov, navodno nezadovoljan jedinicom kojom je ona ocenila njegov rad. Ono što posebno zabrinjava je činjenica da ostali osmaci nisu uzeli u zaštitu svoju nastavnicu, već su se stavili na stranu nasilnika, podbadajući ga na nove atake, rečima: „Udari je“ i drugim, kojima nije mesto u bilo kakvom pristojnom saopštenju, ko-

munikaciji u školi, ili uopšte u komunikaciji među ljudima. I ne samo to. Oni su se potrudili da sve zabeleže mobilnim telefonima sa kamerama, tako da je moguće da se ovaj slučaj nađe u javnosti, jer je opšte poznata stvar da ovakvi

snimci kruže među učenicima, ali se često puta nađu i na web stranama koje su dostupne mnogo širem krugu korisnika interneta.

Dok školska uprava, NSPRV škole „Vasa Stajić“, novosadske školske i druge vlasti procesuiraju slučaj, nama ostaje da se zapitamo ko će biti sledeća meta napada i gde će se on desiti.

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine, koji se i inače u dužem periodu bavi temom nasilja i bezbednosti svih učesnika nastavnog procesa je zbog ovog, a i drugih nemilih događaja, čiji smo bili svedoci u proteklom periodu, pokrenuo inicijativu da se u zakone ugradi odredba priznavanja statusa službenog lica svim zaposlenim u javnim službama, te da se svaki napad na javne delatnike mora smatrati napadom na službeno lice u vršenju službene dužnosti i primereno sankcionisati. Šta više, zahtevaće se da se krug bezbednosti ne samo primenjuje na službene prostorije, već i proširi na „dvorište“ ustanove, čime bi bila osigurana bezbednost zaposlenog i u dolasku i u odlasku sa posla. Da bi ova inicijativa uspjela, već u narednom periodu krenuli smo u potpisivanje peticije, kojom bi osigurali da se ova zakonska izmena nađe u nekom od sistemskih zakona. Očekuje se da će potreban broj od 10.000 potpisa prosvetni radnici vrlo brzo skupiti i inicijativu proslediti Narodnoj Skupštini. Nažalost, svesni smo da bi tu moglo doći do zastoja, ali to nas neće omesti u nameri da pokrećemo inicijative i stvaramo zakonski okvir da zaposleni u prosveti (i u drugim javnim službama) ubuduće budu bezbedniji na svom radnom mestu.

Hadži Zdravko M. Kovač, prof.

Poslednji nemili događaji nasilja u školama inicirali su NSPRV da krene u skupljanje

PETICIJOM PROTIV NASILJA

potpisa, kako bi pokrenuo zakonsku inicijativu za izmenu Krivičnog zakona RS i Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. NSPRV namerava da dostavi amandmane na ove zakone u smislu da se napad na zaposlene u obrazovanju (i drugim javnim službama: zdravstvo, kultura, uprava i pravosuđe, socijalna zaštita...) ima smatrati napadom na službeno lice i kazniti po krivičnom, a ne prekršajnom pravu, kao što je to, dosad, uglavnom i bio slučaj. U mnogim slučajevima nasilnici su prošli i nekažnjeno, jer su se napadi desili van kruga škole. Ovo je potpuno neprihvatljivo, kad se zna da „zona bezbednosti“ mora biti ne samo radno mesto, već i u dolasku i odlasku sa posla.

NSPRV podržava napore i drugih sindikata poput Sindikata lekara i farmaceuta, koji takođe ispostavljaju slične zahteve, ali smatra da je potrebno snage objediniti, jer nasilnici ne biraju ni mesto, ni objekte napada, već biju li, biju. Dok se u razvijenim industrijskim demokratijama društva brinu da sankcionišu čak i verbalne napade, kod nas, ni oni najbratniji često ne bivaju kažnjene; poput napada na našu kolegicu kojoj je su pijani roditelj učenika polomio nos, kolege iz somborskog „Dositeja“, koga su roditelji pretukli na radnom mestu, bivši ministar poslao na oporavak, a oficijelni direktor otpustio, ili brojnih slučajeva napada učenika i roditelja na nastavnike, koji su zataškani i prošli bez ikakvih sankcija.

Nejasno je i zašto pojedine kolege u školama ne žele potpisati peticiju, samo zato što je ne pokreće „njihov sindikat“ ili zato što nisu sindikalno organizovani. Pa pobogu, kolege,

nasilnici ne biraju objekte nasilja po sindikalnoj pripadnosti, već, kako izgleda, biju redom.

Sami ili sa drugima, mi ćemo postavljati zadatak oko sakupljanja 10.000 potpisa okončati. U narednim

danima, radi promocije ove akcije, održaćemo i javna potpisivanja Peticije, kako bi pružili šansu i brojnim roditeljima, punoletnim učenicima i drugima da podrže ovu akciju i pokažu da nije u pitanju samo stav nastavnika, već i da nasilje mora biti predmet bavljenja društvene sredine.

Poštovane kolege, molimo vas da nam prikupljene potpise vratite putem pošte ili ih dostavite našim regionalnim koordinatorima, kako bi ih mogli objediniti na jednom mestu i tako objedinjene proslediti Narodnoj Skupštini Republike Srbije, kao ovlašćenima za izmene i dopune zakonske regulative. Originalne formulare možete preuzeti i sa naše web strane: www.nsprv.org, kao i potrebna uputstva.

Uz inicijativu za izmenu Krivičnog zakonika, NSPRV će pokrenuti i inicijativu za izmenu tzv. „Krovnog“ zakona, da bi se ocena iz vladanja ponovo našla u proseku ocena i opštem uspehu učenika. Naime, NSPRV smatra da činjenica da ocena iz vladanja ne ulazi u prosek na negativan način stimuliše učenike, ne samo na prečesto izostajanje sa nastave – opravdano i neopravdano, već i na različite vidove nasilja, često i fizičkog. Ako se svemu ovome doda mogućnost publikovanja preko elektronskih medija snimaka nasilja i ako nema adekvatne sankcije, jasno je da će nasilje biti veće, žrtve ne samo učenici, već sve više i nastavnici, a nasilnici „junaci našeg doba“, a ne ono što ustvari jesu – siledžije koje prolaze, nažalost, bez kazne. Kako je škola i obrazovna ustanova, jasno je da su posledice nekažnjavanja ovakvih pojava dugosežnije, nego posledice „obične“ tinejdžerske tuče, npr. u disko-klubu.

Pridružite se da se sutra i Vi ne bi našli u ulozi žrtve nasilja, koje se širi zabrinjavajućim tempom.

Hadži Zdravko M. Kovač, prof.

NASTAVNICI NE MOGU BITI SLUŽBENA LICA?

Profesor Fakulteta bezbednosti na Univerzitetu u Beogradu Milan Mijakovski tvrdi da su zahtevi lekara, prosvetara, taksista, pa i radnika „Parking servisa“ da dobiju status službenog lica zbog čestih incidenata i ugroženosti lične bezbednosti – potpuno razumljivi, posmatrano s ljudskog aspekta. Međutim, on objašnjava da taj status imaju pripadnici policije i sličnih službi, jer su po službenoj dužnosti u direktnom ili neposrednom kontaktu s prekršiocima zakona. „Za razliku od njih, prosvetni, zdravstveni

radnici i drugi jesu povremeno meta siledžijskih napada, ali u svom radu kontaktiraju, pre svega, s „normalnim“ građanima. Tako da bi eventualno priznavanje tog statusa njima pokrenulo zahteve i za mnoge druge institucije“, kaže Mijakovski i napominje da taj status ne podrazumeva samo zaštićenost od napada nego i ovlašćenja za primenu prinude ili sile. Prema njegovom mišljenju, kompromisno rešenje bilo bi da napadi na nabrojane kategorije budu zakonom tretirani kao krivična dela „jer bi to odbijalo potencijalne napadače, a kazne su drastične“.

У СЛУЖБИ ОБРАЗОВАЊА Захтев за оснивање нових центара за стручно усавршавање

На седници ИО НСПРВ одржаној 25.03.2008.г. усвојена је иницијатива да се према Покрајинском секретаријату упути захтев за оснивање три регионална центра за стручно усавршавање просветних радника на територији АП Војводине. Законом о основама система образовања и васпитања, члан 120. предвиђена је обавеза наставника, васпитача и стручног сарадника да се стално усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања образовно-васпитног рада. По Правилнику који је ступио на снагу 01.07.2004.г., сви просветни радници су у обавези да до 01.07.2009. године имају доказе о похађању 100 сати акредитованих семинара, односно семинара акредитованих од стране Министарства просвете, чиме би стекли услов за обнављање лиценце и добили дозволу за рад.

У Каталогу акредитованих програма, објављеном од стране ресорног министарства, налази се само један део обавезних и изборних семинара за које просветни радници могу да се одреде. Један од проблема је и организовање семинара на ексклузивним дестинацијама са врло високим ценама по полазнику. Надаље, проблеми се појављују и у непокривеност средњих стручних школа акредитованим програмима, обухваћености малог броја полазника, неслагања реалних потреба за одређеним програмима у појединим срединама, као и различита искуства са јединицом локалне самоуправе која је у обавези да обезбеди средства за стручно усавршавање.

Оснивањем регионалних центара за стручно усавршавање запослених у образовању у све три војвођанске школске управе (Нови Сад, Зрењанин, Сомбор) добар део постојећих проблема би био решен, што значи:

- обухваћеност већег броја запослених у образовању стручним усавршавањем;
- средства намењена за стручно усавршавање била би сконцентрисана на једном месту, чиме би и контрола трошења истих била квалитетнија;
- рационализација трошкова предвиђених за похађање семинара;
- сагледавање реалних потреба за одређеним програмима стручног усавршавања;
- како је један део запослених у образовању већ едукован за водитеље стручних семинара, могао би помоћи у реализацији сличних, а уз подршку стручних саветника из школске управе;
- квалитетнија комуникација између јединица локалне самоуправе, Покрајинског секретаријата за образовање и запослених у образовању и
- јефтиније стручно усавршавање за запослене у образовању.

Како је у претходном периоду Покрајински секретаријат показао интересовање за решавање проблема запослених у образовању и заштиту њихових интереса, очекујемо да ће и ова иницијатива бити подржана за добробит читаве друштвене заједнице.

Софија Мангапућ, координатор НСПРВ за Западnobачки округ

И ДАЉЕ ЗАКИДАЈУ УСТАНОВЕ ОБРАЗОВАЊА

Наставак са 1. стране

Материјални трошкови се углавном исплаћују само делом и обухватају, углавном, трошкове грејања, струје, телефона и сл., а не и све оно што би по Правилнику о цени услуга морали и измиривати. Додуше, они оправдање налазе у застарелости овог Правилника и чињеници да, након више министарских измена, још увек нема новог Правилника. Посебна је прича стручно усавршавање наставника, где се, углавном, обезбеђују средства за лиценцу наставника, али не и за стручно усавршавање, које је законска обавеза запосленог и коме може бити чак и одузета лиценца уколико не скупи законом одређен број часова у законом одређеном року. Овде се оправдање тражи често у чињеници да школе (читај: директори и школски одбори) нису годишњим плановима рада предвидели динамику и обим стручног усавршавања.

Јубиларне награде се исплаћују са великом муком и врло често тек након судских пресуда. Невероватно је да они који уредно исплаћују јубиларне награде сами себи (читај: запосленима у органима локалне самоуправе), то право другима оспоравају, тако да се нека образложења појединих начелника за друштвене делатности морају наћи у рубрици „Веровали или не“, попут спорења

свеукупног стажа као основе за јубиларну награду или тумачења да директор, односно Школски одбор, имају дискреционо право да процењују да ли запосленом припада или не припада награда.

Предуго би било да овом приликом пишемо о свим обавезама које имају јединице ЈЛС према школама и запосленима, али у време школских такмичења не можемо, а да не поменемо муке наставника чији су се ученици квалификовали на окружна, покрајинска и републичка такмичења. Иако је законска обавеза да се за такмичења обезбеде средства, наставници и њихови ученици често морају сами да се довијају како да обезбеде средства за путовање, боравак и исхрану на путу. Директори се често пута „праве грбави“, немају средства, не знају или не смеју да их од ЈЛС траже, јер, боже мој, можда ће Општински административни одбор (Кадровска комисија) сутра оспорити њихов нови (ре)избор. Тако наставници који припремају ове ученика бивају, на неки начин, кажњени, јер, не само да су дуготрајно, напорно и ван наставног времена радили са овим ученицима, приликом су да од својих скромних средстава финансирају и школска такмичења. Додуше, можда ће за дан школе да добију неку од књига, које и иначе нико не чита. Нејасно

КАД ЛАЖУ – ЛАЖУ!

Заборавајући да је ширење неистина кривично дело, самоизабрани председник ГСПРС „Независност“, који се, успут, повремено и лажно представља као професор доктор, заборавајући да је и то кривично дело, а све у покушају да на силу задржи туђе чланство у свом синдикату, непрестано бомбардује, по њему, одбегле синдикате и њихове представнике различитим памфлетима или, како то он зове, саопштењима. Видљиво је да то нису саопштења, већ покушај застрашивања колега да остану у Синдикату „Независност“ по сваку цену, јер је свима јасно да је угрожена и репрезентативност гране, али и централе која, уствари, никада и није имала репрезентативност. Овом приликом прокоментарисаћемо „неколико основних информација“ датих у тзв. саопштењу „Само творци „жутих синдиката“ имају чаробни штапић, зашто?!“ које недобронамерно пласира у јавности Томислав Живановић, претпостављамо у име Главног одбора ГСПРС „Независност“ или можда чак, само у своје име.

У овом саопштењу датираном 04.03.2008. и дистрибуираном свим школама, чланицама НСПРВ и, да не поверујете, и директорима школа, а можда и шире, уважени председник „великог“ Гранског и репрезентативног синдиката, који пре само три месеца није успео да буде потврђен на изборима на у својој матичној школској управи за град Београд и који, као председник Одбора запослених у универзитетском образовању није успео организовати ни 1% од запослених у овом сектору, односно ни 200 чланова, сада покушава задржати туђе чланство као своје и то на начин непримерен синдикатима, а нарочито синдикатима просветних радника.

Комплетан текст коментара памфлета „Само творци „жутих синдиката“ имају чаробни штапић, зашто?!“ можете прочитати на нашем сајту; www.nspgv.org.

Хаџи Здравко М. Ковач, проф.

је како је могуће да се поједини наставници, као прагиоци ученика, уопште шаљу на службени пут, а да немају прописан и оверен путни налог и обезбедена минимална средства као аконтација да би уопште могли овај пут реализовати.

Далеко је нова година и прича о пакетићима за децу запослених. Међутим, можда је добро превентивно да је поменемо, јер и ову обавезу су јединице локалне самоуправе избегле да измире, позивајући се на једно апсурдно тумачење из Министарства просвете, којим се каже да се та обавеза има измирити из сопствених средстава, које школе углавном и немају или синдикалне чланарине, што је опет, само по себи, нонсенс прве врсте, а све скупа у супротности са потпуно јасним одредбама ПКУ за основне, средње школе и доmove ученика.

Пошто су овакви случајеви бројни и често, НСПРВ ће пружити сву помоћ својим члановима, али по принципу солидарности и другим колегама, који се нађу у сличној ситуацији. Јавите се, да се заједно боримо за ваша и наша права и да и нашу и вашу локалну заједницу учинимо местом у којем се поштују правила и местом пристojним за живот.

Хаџи Здравко М. Ковач, проф.

SOLIDARNI FOND IPAK POSTOJI!

Stimulisan pisanjem isključenog, bivšeg člana IO NSPRV Slavka Derenja u poslednjem broju Biltena GSPRS „Nezavisnost“ o sindikalnom solidarnom fondu, dužan sam da obavestim, pre svega članove Sindikalnog solidarnog fonda (SSF) o nepobitnim činjenicama.

Sindikalni solidarni fond je formiran u novembru 2003. godine na nivou GSPRS „Nezavisnost“ u sklopu akcije da se uz dodatno izdvajanje od 1% od neto zarade obezbedi i sindikalno solidarno osiguranje preko osiguravajuće kuće DDOR Novi Sad. U vreme protokola koji su predviđali smanjenje broja zaposlenih i nepokrivenih troškova lečenja i nažalost sahrana, ovakav vid obezbeđenja je bio jedini način da se članstvo zaštiti. Formula je bila: 0,6% DDOR-u, a 0,4% SSF-u. No, kao i sve akcije koje je sprovodio GSPRS „Nezavisnost“ na nacionalnom nivou i ova je zaživela samo na nivou Zapadnobačkog okruga, uz manji broj drugih škola iz Vojvodine. Kolegama je smetalo što je DDOR u pitanju, što je to „dodatno zahvatanje“, što se „umiranje najviše plaća“... Ne verujem da je članstvo bilo problem, problem su bili poverenici Sindikata koji to nisu dovoljno razumeli i objasnili. Uvidevši nakon dve godine da su sredstva UO SSF „zamrznuta“ na granskom nivou, članovi GO GSPRS „Nezavisnost“ iz Zapadnobačkog okruga inicirali su prebacivanje sredstava na SU Sombor.

Nakon toga počinje operativni rad Sindikalnog solidarnog fonda. Donošenjem Pravilnika o radu definisana su pravila o isplata. Najznačajnije: isplata uplaćenog iznosa u vremenskom periodu od šest meseci u slučaju proglašenja tehnološkim viškom, sindikalna otpremnina pri odlasku u penziju (dupliran uplaćeni iznos), jednokratna pomoć u slučaju smrti osiguranika, bračnog druga ili deteta, beskatmatna pozajmica od 10.000 dinara... Za dve godine korisnici Fonda su uzeli 46 pozajmica u iznosu od 647.000 dinara. Ako se uzme u obzir da je prosečna mesečna kamatna stopa 1%, a period vraćanja 5 meseci, jasno je da su članovi Fonda uštedeli sebi 32.350 dinara time što nisu plaćali kamatu. Isplaćeno je 17 otpremnina prilikom odlaska u penziju u iznosu od 53.652,08 dinara.

Odlukama UO SSF je uvek oko 70% sredstava bilo oročeno kod Vojvodanske banke u Somboru, što argument bivših članova, da se sredstva ne kapitalizuju i da će se ugasiti sam od sebe, čini lažnim. Ostatok je korišćen za davanje pozajmica i za slučaj vanrednih događaja. Naznačio bi da je period oročenja uvek bio po 3 meseca, da bi, ako bi došlo do većeg broja tehnoloških viškova, sredstva koristili za namene zbog kojih je SSF i osnovan.

Nakon razvoda sa UGS i GSPRS „Nezavisnost“ i operacije „spasavanje SSF“, jer su sredstva mogla biti „pokupljena“, otvoren je novi račun i na njemu već ima oko 980.000 dinara, a u pozajmicama od 100.000 dinara. UO SSF je na sednici održanoj 20.03.2008.g. doneo odluku da se 800.000 dinara oroči na tromesečnom nivou.

Voleo bih da čujem koji sindikalni fond u Srbiji ima više od milion dinara? Ipak se radi o fondu u kome participira 14 škola (13 iz ŠU Sombor i jedna iz Sente). Kakav bi to fond bio da je zaživeo na pokrajinskom ili nacionalnom nivou? On je jak oslonac našeg Sindikata u narednom vremenu kada nas očekuju veliki potresi u obrazovanju.

Ovo su činjenice za koje postoje neoborivi dokazi. Na članstvu je da ih prihvati ili ne.

Mirosljub Bjeletić,
predsednik UO SSF

ZAŠTO SMO KRENULI SVOJIM PUTEVIMA?

(iz ugla „isključenog“ člana GO GSPRS „Nezavisnost“)

Kako pripadam grupi G11+ isključenih članova bivšeg GO GSPRS „Nezavisnost“ ispred NSPRV, osećam potrebu da članstvu koje predstavljam obrazložim razloge koji su doveli do sramnog isključenja već otišlih članova GSPRS „Nezavisnost“, a takođe i do odabira sopstvenog prava na organizaciju po meri članova. Kako sam ispred NSPRV dva puta biran za člana GO GSPRS „Nezavisnost“, boravak od šest godina u republičkom odboru reprezentativnog sindikata mi daje za pravo da iz svog ugla osvetlim mračne razloge, po Nevernim Tomama, našeg izlaska iz GSPRS „Nezavisnost“.

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine je nastao u jesen 1998. godine kada je najveći deo škola iz Zapadnobačkog i deo iz Severnobačkog okruga izašao iz tadašnjeg Sindikata prosvetnih radnika Vojvodine, nakon čuvene Skupštine SPRV u Novom Sadu, kada istaknutim predstavnicima somborskih prosvetara Zdravku Kovaču i Milanu Aleksiću nije bio dozvoljen ulazak i prisustvo. Subotička osnivačka Skupština značila je razlaz sa rukovodstvom koje je samo sebi bilo dovoljno, jer je od članstva tražilo i koristilo samo članarinu, a korist od njih je bila nikakva. Kako to poznato zvuči?

Taj i takav regionalni sindikat bio je u tim godinama veoma drčan i zahtevan prema prosvetnim vlastima i na nacionalnom i okružnom nivou, još uvek jakog SPS-a i JUL-a i često je štrajkovao. Bio je i oslonac tadašnjoj lokalnoj vlasti koalicije „Zajedno“ u sigurnom rezervoaru glasova. Obzirom da su se glavne utakmice igrale na terenu u Beogradu, a da smo u 2000-toj konzervisali stanje na terenu što se tiče broja organizacija i članova i da smo dobili „lepa“ obećanja od rukovodstva UGS „Nezavisnost“, u maju 2000-te Skupština NSPRV je izgledala kolektivni ulazak u GSPRS „Nezavisnost“. Naš ulazak je bio prava transfuzija nejakoj grani prosvete. Broj članova i organizacija je bio i više nego dupliran. Snažno agitujući i regrutujući novo članstvo, naročito u Školskoj upravi Zrenjanin, a kasnije i u Školskoj upravi Novi Sad, angažmanom Zdravka Kovača i Ranka Hrnjaza nešto kasnije, Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine je postao najozbiljniji sindikat na teritoriji APV. Poput gravitacije je delovao i na ostale grane, pa je po domino-efektu puno organizacija pristupilo UGS „Nezavisnost“ rukovodeći se primerom prosvetara. Taj slučaj je bio u Somboru. UGS „Nezavisnost“ je egzistirao i davao sliku moćnog sindikata zahvaljujući aktivnostima funkcionera, aktivista i članova NSPRV. Pošto sam bio na funkciji regionalnog poverenika UGS „Nezavisnost“, mogu da pod punom odgovornošću izjavim: „Odnos u aktivnostima i akcijama članova UGS „Nezavisnost“ bio je 95:5 za prosvetare. Često sam po više puta zvao ostale predstavnike granskih sindikata i „terao“ ih da se pojave na konferencijama, jer su novinari reagovali sa: „Dokle samo vi, prosvetari?“ Ovo dokazuje i činjenica da od 28.12.2007. i moje primopredaje dužnosti zbog ostavke, u Somboru nije bilo nijedne konferencije za štampu UGS „Nezavisnost“, on nema ni prostorije, a Samostalni sindikat koji je bio u defanzivi je „vaskrsao“ bar prividno. Slična situacija je bila i u GSPRS „Nezavisnost“. Od svih akcija na nivou grane, jedino su se sprovodile u opštini Sombor, u Zapadnobačkom okrugu. Sindikalni solidarni fond, Sindikalno solidarno osiguranje (DDOR, Delta Generaly, Wiener Stadtische...), Globalna nedelja aktivnosti, Svetski dan učitelja i mnoge druge, jedino su se odvijale kod nas. Iako nismo bili „u ljubavi“ sa lokalnom samoupravom, „isterali smo na čistac“ jubilarne nagrade, čak iz 2004. godine. Centar za prava UGS „Nezavisnost“ prepustili smo drugim granama, a mi smo angažovali prav-

nog savetnika sa kojim smo dobijali sudske bitke i vansudska poravnanja. Formirali smo SSF, koji je podelio blizu 700.000 dinara u pozajmicama i imao oročenih 800.000 dinara za pomoć članovima u slučaju tehnološkog viška, isplate jednokratnih pomoći u slučaju nesrećnog ishoda i isplate sindikalnih otpremnina pri odlasku u penziju. Iako smo naš model organizovanja po opštinama, okrugu, školskim upravama, u pokrajini pokušali da približimo većini u GO GSPRS „Nezavisnost“, nismo uspešni. Čak smo ih i više puta ugostili u Somboru na našim svečanostima, skupštinama i seminarima i ispoštovali kao sindikalne kolege i prijatelje.

No, za šest godina bivstvovanja u GO GSPRS „Nezavisnost“ mogu da nabrojim glavne teme: „skup“ predsednik Zdravko Kovač, članarina-disciplina u plaćanju i njen razdeo, „slučaj“ Alije Muratovića, decentralizacija GSPRS „Nezavisnost“...

U periodu od 2001. do 2007. godine opadala je tematika bavljenja pregovorima sa Vladom RS, materijalno-finansijskim položajem prosvetnih radnika i svim ostalim statusnim pitanjima, a GO GSPRS se pretvarao u pričaonicu o svemu i svačemu i o nebitnim pitanjima. Čak se i sastanak sa ministrom prosvete g-dinom Slobodanom Vukšanovićem, 05. oktobra 2006. godine pretvorio u iznošenje ličnih problema i frustracija, da se ministar pitao je li moguće da tako izgleda GO GSPRS „Nezavisnost“.

„Početak“ izgon NSPRV iz UGS „Nezavisnost“ definitivno se desio na VI Kongresu GSPRS „Nezavisnost“, 28.10.2008.g. Preglasavanjem već dogovorene odluke na Predsedništvu o raspodeli članarine po Statutu UGS „Nezavisnost“, začeta je klica budućeg razdora. Neki članovi GO i Predsedništva GSPRS „Nezavisnost“ igrali su samo njima poznatu igru. Jedno su pričali, drugo mislili, a treće radili, samokandidujući se za tribune određenih regiona. Nisu čak prošli ni redovnu proceduru izbora, a stalno su „pametovali“ da su marginalizovani. Zato nam se i desilo da podrška članova GO kandidaturi Zdravka Kovača na VI Kongresu UGS „Nezavisnost“ ne bude iskrena i stopostotna. Priču o decentralizaciji su prihvatili tek kada su uvideli da mogu doći do novca za besomučna putovanja (ničim izazvana), da bi se naplatili troškovi – čitaj zaradilo. Ili da bi se boravilo u Beogradu o trošku sindikata i redovno obilazila familija i rođaci. Ili obavila kupovina. Zbog toga i priča da predsednik grane „mora“ boraviti u Beogradu dobija sasvim praktični smisao. Poručujem kolegama iz GSPRS „Nezavisnost“: bavite se sobom, a ne nama. Nemojte biti toliki dušebrižnici za naše članstvo. Mi smo ga i do sada štitili, a i dalje ćemo. Koliko smo vam bili dragi pokazali ste kada ste na čuvenoj sednici GO GSPRS „Nezavisnost“ isključili Dmitra Maravića 12 puta (odluka), a u obrazloženju samo menjali imena i prezimena (Vesnu Krstić prekrste u Vesnu Kiš). „Stado“, kako nas umiljato nazva Toma Živanović zna ko ga i kako predstavlja. Nama je suđeno da prvi krećemo u nove integracije i reformišemo sindikalnu scenu. Ovo je posao koji traži ljude – profesionalce i novu organizaciju. „Reprezentativnost“ se ne maže na hleb, bitna je ideja modernog sindikata. Smatramo da je ideja Nezavisnog sindikata javnih službi zakasnila u Srbiji, ali je ipak moderna i iskorak da bi se interesi svih koji platu primaju iz Budžeta objedinili. Onda neće biti izolovanih štrajkova prosvete, sudstva, državne uprave, katastra sve u režiji Saveza samostalnih sindikata Srbije, niti uzurpacije u rukovodstvu od strane industrijskih sindikata. Ako se ne reformišemo, onda stvarno neka je svima Bog u pomoći!

Mirosljub Bjeletić

PO SVAKU CENU “NEZAVISNOST”

U periodu od Vanredne Skupštine NSPRV “Nezavisnost” 15.12.2007.g. i odvajanja NSPRV iz sastava UGS i GSPRS “Nezavisnost”, pa do odluke IO sindikata OS “Stevan Sremac” iz Sente 01.02.2008.g. da se priključi NSPRV-u (do tog momenta smo bili u “Nezavisnosti”), rukovodstvo naše sindikalne organizacije je smatralo da treba da informiše svoje članstvo o aktuelnim zbivanjima u sindikatu, saziva svoju Vanrednu Skupštinu, anketira i sprovodi glasanje među članstvom da se opredele za ostajanje u granskom sindikatu ili prelazak u NSPRV. Dakle, u tom periodu, u nekoliko navrata su našu školu posetili predstavnici granskog sindikata “Nezavisnost”, tj. Budimka Čikarić i predsednik IO NSPRV Ranko Hrnjaz. Smatrali smo da su nam potrebne sve dostupne informacije kako bi doneli dobru i ispravnu odluku za svoje članstvo i sindikalnu organizaciju.

Nakon telefonskih poziva i insistiranja Budimke Čikarić da nas poseti i pruži nam navodno autentične informacije o zbivanjima oko raskola u sindikatu i rasvetli tzv. istinu oko doskorašnjih rukovodilaca i lidera GSPRS i NSPRV “Nezavisnost” Zdravka Kovača i Ranka Hrnjaza, ona je i posetila školu. Tom prilikom je iznela izvesne informacije i dokumentaciju pred članove IO i 30-tak članova sindikata.

Nakon toga, iako smo smatrali da za to nema više potrebe i da smo dovoljno čuli od nje, ponovo insistira da dođe u školu. Izašli smo joj u susret, i tada donosi primerak tužbe koju je UGS i GSPRS “Nezavisnost” podneo protiv Ranka Hrnjaza. Ponovo se služi labavim i sumnjivim optužbama i, rekla bih, poluistinama, neistinama i tračevima vezanim za imena Zdravka Kovača i Ranka Hrnjaza. Mi ponovo ne dobijamo konstruktivnu argumentaciju koja bi bila u prilog granskom sindikatu “Nezavisnost”. O svakodnevnom zivkanju telefonom i vršenju pritisaka na glavnog poverenika i predsednika sindikalne organizacije škole Milicu Popović da i ne spominjem.

Nakon nekoliko dana od druge posete, Budimka Čikarić ponovo insistira na dolasku u školu sa opet nekim dokumentima i dokazima protiv Zdravka Kovača i Ranka Hrnjaza. Pokušala sam da je odbijem sa obrazloženjem da smo dovoljno čuli šta ima da nam saopšti i da sada želimo sami da odlučimo o svojoj sindikalnoj budućnosti bez dodatnih pritisaka. Na njeno vanredno insistiranje pristajem da je dočekam i u “svojoj” radnoj jedinici “Spomen škola” organizujem sastanak IO i članova sindikata koji bi je saslušali. Međutim, ona ne samo da krši iznuđen prijem i dogovor i ne pojavljuje se u dogovoreno vreme i mesto, već kako sam naknadno saznala, “tajno” odlazi u drugu radnu jedinicu naše škole “11. novembar” sa zahtevom prema kolegama i članovima sindikata da Milica, tj. predsednik sindikata, ne sazna da je ona u školi. Pedagoškom rukovodiocu te škole daje izvesna dokumenta da ih prosledi jednom od članova IO Kiralj Robertu, a da ja za to ne znam. U više navrata je zatim telefonom kontaktirala Kiralj Roberta i pokušala njega i deo kolektiva da vrbuje, sa ciljem da po svaku cenu napravi razdor u našem kolektivu i sindikalnoj organizaciji. Pomenutom Kiralj Robertu je slala pozive za sastanke novoformiranog IO pokrajinskog sindikata “Nezavisnost” i predlagala da utiče na cepanje sindikalne organizacije naše škole u dva sindikalna tabora. Zahvaljujući dobrim, zdravim i kolegijalnim odnosima u našoj organizaciji pokušaji Budimke Čikarić da se meša u unutrašnje prilike, manipulise, pravi zbrku i razdor su odmah razotkriveni i nisu urodili plodom.

Nakon ovog incidenta, pomenuta Budimka Čikarić se drzнула da me čak pozove telefonom kojom prilikom sam joj rekla da smo prozreli njene namere i da mi se više ne obraća. Nastavila je i dalje da zivka neke od članova sindikata i IO sindikata.

Ponašanje Budimke Čikarić, koju sam do pre ovih događaja smatrala pre svega kolegom i sindikalnim saborcem u najširem značenju te reči, je ponašanje obeleženo neosnovanom i agresivnom poropagandom, poluistinama, prizemnom argumentacijom, tračevima i blačenjem ličnosti. Služeći se metodom “po svaku cenu”, manipulacijom, zavodom zaposlenih u našem kolektivu i nepoštovanjem njegovih legalno izabranih predstavnika, postigla je više štete za sindikat “Nezavisnost”, nego što je naudila NSPRV- u i njenim liderima.

Milica Popović, predsednik NSPRV OŠ “S. Sremac” Senta

NAŠA DECA IMAJU PRAVA DA ZNAJU SVOJA PRAVA, ALI I SVOJE OBAVEZE

Da li ih neko uči obavezama i da li roditelji poklanjaju pažnju njihovim obavezama isto tako kao što ih štite njihovim pravima???

Koliko roditelji aktivno provode vremena sa svojom decom i da li, kada im se dete požali na nešto, odmah misle o tome kako je njihovo dete zlostavljano u vrtiću ili školi, od strane vršnjaka ili vaspitača? Insistiraju li na pravima deteta ili se možda zapitaju da li je to njihovo dete možda propustilo da ispuni neku svoju obavezu pa se zato našlo na tapetu?

Da li deca u školi znaju da imaju obavezu da poštuju svoje vršnjake, da poštuju nastavnike i ostale zaposlene u školi? Da li znaju da ne smeju da se osorno i neprijateljski ponašaju prema spremačicama koje ih prekore zbog bacanja papira po hodniku? Ili da poslušaju kada im radnik koji obezbeđuje školu i njih čuva od “njih samih” kaže da ne izlaze iz škole za vreme nastave, da ne preskaču ogradu i ne tuku se u dvorištu?

Da li znaju kako da se obuku za školu? Da li mame ipak dozvole svojim mezmamicama da dolaze u školu u majčicama na bretele, i bezobrazno kratkim suknjicama? A sinovi – sorcevi za fizičko su uobičajena uniforma čim proletnje vreme to dozvoli.

Kada roditelji dolaze u školu? Na roditeljske sastanke - eventualno – ali uvek kada im se dete požali da je “maltretirano”. Kao da škole postoje samo zato da bi u njima radili profesori skloni nasilju nad decom i izživljavanju.

Kada bi te mame i te tate pogledale šta sve video i kamere sa mobilnih telefona beleže po školama - verovatno bi prva reakcija bila “Moje dete, ma to je neka nameštaljka?...”, a zatim kršenje ruku, neverica..., po koja suza i na kraju – “Pa šta mu ja mogu – to je kriva škola - ja ga ni ne vidim, a kamoli da imam vremena da ga vaspitam.”

Pitam se: ko je rodio dete i zašto? Škola – da bi profesori imali šta da rade ili ponosni mame i tate, koji su želeli to dete i naravno da treba i da ga vaspitaju da poznaje svoja prava, ali i obaveze koje nužno idu uz prava.

Krivo je nevaspitanje, nedostatak kućnog vaspitanja – jer onda kada vi, drage mame i tate spavate, čitate novine i gledate španske sapunice - vaše dete u vama ima uzor. I kada se svadate, i ogo-varate prijatelje ili bake i deke, i kad zaobidete istinu i nadate se da to neće biti primećeno ... i kada kažete detetu: “Ništa se ti ne brini, ne mogu te izbaciti iz škole, a sve ostalo ću ja da sredim!”

Dajte dobar primer i ponašajte se odgovorno.

Jednoga dana će zaista biti kasno da se setite da ste roditelj, a onda se zapitajte – kakav će biti roditelj to moje dete jednog dana?

I ne svadajte se pred vašom decom - oni svoju agresiju prenese na odnos sa vršnjacima, jer ste ih vi tako “vizuelno podučili” kod kuće.

Lady Di,
mama i profesor u školi

IZGUBLJENI U “PREVODU”

Mlada generacija nije ništa ekstremnija od odraslih. To kažu stručnjaci, koji su poslednjih godina, baveći se ovom problematikom, agresivnost mladih učinili samo transparentnijom i vidljivijom.

Današnji tinejdžeri gotovo da i ne pamte sve ono što nam se dešavalo u minuloj deceniji. Na te godine gledaju očima starijih, to su sećanja i slike njihovih roditelja, koji su se, kao i mnogi mladi ljudi, danas prosto izgubili u “prevodu”, zvanom tranzicija.

U nedostatku pravog sistema vrednosti (svako gradi svoj), ozbiljne i pravne države (radi ko šta hoće, bez ozbiljnih pravnih posledica), sve većeg siromaštva, koje svakome teško pada (milioni ljudi je bez posla), mladoj generaciji ova zemlja malo toga može da ponudi (skupo školovanje, teško do posla). Nasilničko ponašanje prema drugima (jer je uvek neko drugi kriv), čak i auto-agresija, “ubijanje” od alkohola i narkotika, “sponzorisanje” i modni neukus zapravo su mnogim mladim ljudima alternativa za ono što nemaju i što ne mogu.

Roditelji su odavno izgubili autoritet kod svoje dece, ponos i inat su trenutno na visokoj ceni u našoj kulturi, a kako se sve vrti oko para i moći – prostora za manipulaciju mladim ljudima ima i previše. A kako se u “mekan vosak može utisnuti i anđeo i đavo”, ekstremno ponašanje i agresivnost, netolerancija i netrpeljivost prema svemu i svakom, kod mladih ljudi, ne retko, prosto isprovociraju političari (u zavisnosti kad im šta treba), neki događaji, ili, što je najtragičnije, sami roditelji u porodičnom okruženju, ohrabruju i podstiču svoju decu na nasilničko ponašanje.

Sve je ovo produkt vremena u kojem smo živeli i u kojem na neki način još i danas živimo. Neoprostivo je, međutim, što smo se na sve ovo (i na još bezbroj drugih društvenih devijacija) prosto navikli, otupeli i ne reagujemo na pravi način. Kao da se to događa nekom drugom, a ne nama samima. A zna se: da bi zlo napredovalo dovoljno je da jedan dobar čovek ne učini ništa.

Ljubica Zelić,
novinar “Somborskih novina”

SREDNJA MEDICINSKA ŠKOLA „DR RUŽICA RIP“ SOMBOR

Srednja medicinska škola «Dr Ružica Rip» nalazi se u Somboru, gradu koji je od 1749. dobio status slobodnog grada, a od 1786. je centar Bačkodorške županije. Kraši ga humana urbanistika i raskošno zelenilo. U Somboru živi skladna mešavina nacija, kultura i veroispovesti.

Godine 1958. doneto je Rešenje o osnivanju Srednje medicinske škole. Nastava u školi je bila teorijska i praktična i trajala je tri godine. Škola je obrazovala kadar medicinskih sestara. Za prvog upravnika škole imenovan je dr Đorđe Lazić, upravnik Sreske bolnice. Oktobra te godine škola upisuje 60 đaka (dva odeljenja). Nastava se odvija u zgradi somborske Gimnazije... Sledi seljkanje od zgrade Gimnazije, Preparandije, pa do ulice Mite Popovića... Škola je dobila ime po dr Ružici Rip, mladoj partizanskoj lekarki, rođenoj 1914, koja je svoju humanost promela od Sombora do Kolašina, gde je zverski ubijena 1942. godine.

Vremenom se pored medicinskih sestara počinju obrazovati laboratorijski i farmaceutski tehničari i babice, a škola prerasta u savremenu vaspitno-obrazovnu ustanovu i poprima regionalni značaj. U zavisnosti od kadrovskih potreba sredine, proteklih godina škola je obrazovala medicinske sestre-tehničare, farmaceutske tehničare, zubne tehničare, ginekološko-akušerske sestre, stomatološke sestre, fizioterapeutske tehničare i pedijatrijske sestre-tehničare.

Od osnivanja do danas, školu su vodili ugledni prosvetni radnici i lekari. Naše bivše učenike sredina pamti kao predane sestre, tehničare, farmaceute i ugledne lekare. Zahvaljujući tome veza sa gradskom bolnicom, pre svega, više je nego poslovna. Danas škola prati savremene tokove, ali je osnovni cilj dostići entuzijizam prvih polaznika i prvih predavača.

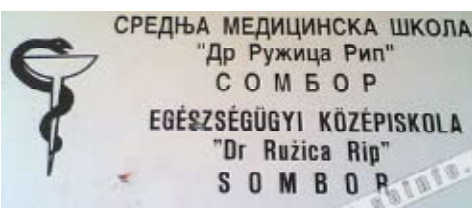
U raznim etapama razvoja pratili smo obrazovni sistem u zemlji i istovremeno dizajnirali svoju posebnost zahvaljujući posvećenim profesorima i učenicima.

Kolektiv je, kao i uvek, bio spreman da uzme učešće u promena školskog sistema, pre svega zahvaljujući kadrovskim kapacitetima, kontinuitetu u opremanju školskog prostora, profesionalizaciji uloge profesora, konsultativnim razgovorima sa predstavnicima roditelja, lokalne zajednice, spoljnih saradnika. Napredovanju škole povremeno doprinosi pomoć poput donacije mađarske vlade, 2004. godine, koja je iskorišćena za opremanje kabineta hemije i farmacije.

Osnovna motivacija za pomenuti proces su, pre svega, kvalitetni učenici.

Srednja medicinska škola «Dr Ružica Rip» Sombor danas obrazuje kadar za područje rada zdravstvo i socijalna zaštita – četvrti stepen, a u okviru toga obrazovne profile:

- medicinska sestra – tehničar,

- farmaceutski tehničar,
- pedijatrijska sestra – tehničar,
- fizioterapeutski tehničar.

Školu pohađa oko 800 učenika, u 24 odeljenja.

Obrazovno-vaspiti rad je organizovan na srpskom i mađarskom nastavnom jeziku, a radi se u dve smene.

Obrazovno-vaspitično osoblje čine dve strukture: zaposleni u školi u radnom odnosu i spoljni saradnici. U nastavnom procesu angažovano je preko sedamdeset predavača.

Škola je smeštena u zgradi koja je izgrađena 1942. U dvorištu su izgrađeni sportski tereni i uređen postojeći park. Škola poseduje sedam učionica opšte namene i deset specijalizovanih učionica – kabineta (biološki, hemijski, farmaceutski, informatički, kabinet fizike, anatomije, zdravstvene nege, fizioterapeutski, kabinet stranih jezika, filozofije i građanskog vaspitanja). Pored učionica, Škola poseduje biblioteku, kancelarijski prostor, prostoriju za pomoćno-tehničku službu, malu i veliku zbornicu, foto laboratoriju, arhivu, sanitarni čvor, prostoriju za razglas, stepenište i hodnike. Navedeni prostor nije adekvatan potrebama Škole, tako da se čine napori da se ovaj problem reši. U toku je rešavanje problema fiskulture sale.

Opremljenost učionica i kabineta nameštajem, nastavnim i tehničkim sredstvima zadovoljava zahteve aktuelnih normativa za obrazovno-vaspiti rad, u proseku 80%, što znači da je rad na opremanju i osavremenjavanju kontinuiran.

U skladu sa interesovanjima učenika u Školi rade: sportska sekcija, sekcija prve pomoći, novinarska sekcija, dramska sekcija i dr. Svečani kutak u školi krasi brojne diplome i pehari. Sva bitnija događanja propraćena su beleškama u školskom listu. Školski list ima dugu tradiciju, godinama je izlazio pod imenom «Mladi medicinar», a poslednjih nekoliko brojeva, shodno modnom trendu i interesovanju mladih, pod imenom «Tweeti».

Izdavačka delatnost u školi je, budući da direktno zavisi od materijalnih sredstava, povremena, ali sa dugom tradicijom. Svakako se izdvajaju naslovi poput Farmaceutske tehnologije, (1978) prvog udžbenika u Jugoslaviji za učenike III i IV razreda pozivno usmerenog obrazovanja zdravstvene struke, čiji je autor naša uvažena koleginića, magistar farmacije, Erika Ivegeš; 1991. škola je bila izdavač Dokumenta i sećanja – doktor Đorđe Lazić, autora Lepasave Kljaić; 2002. godine škola je izdavač udžbenika Hirurgija sa negom za III razred i Hirurgija sa negom za IV razred, čiji je autor naš saradnik, predavač dr Karlo Curnović.

Dramska sekcija je stalni domaćin na svetosavskoj proslavi, koja je ujedno i Dan škole. Proslava se organizuje u prostoru škole, koji je, iako neadekvatan, prislan i primeren druženju učenika i profesora.

U Školi se tradicionalno poklanja veliki značaj vaspitnom radu, što podrazumeva uspešnu

realizaciju niza programa (humanizacija odnosa među ljudima, program zdravstvenog vaspitanja, program profesionalne orijentacije, program kulturne i javne delatnosti, program učeničkog parlamenta...)

U oblasti reforme školskih programa naši profesori su uključeni u rad timova za razvoj školskih programa u okviru Zajednice medicinskih škola. Stručna pedagoška služba u saradnji sa učenicima i profesorima realizuje niz aktuelnih projekata, poput Trgovine ljudima, ABC demokratije, Upoznaj dečija prava i sl.

Usavršavanje nastavnika i stručnih saradnika odvija se putem predavanja na sednicama Nastavničkog veća, seminarima na nivou Škole, Ministarstva prosvete ŠU Sombor i Ministarstva prosvete. Individualno stručno usavršavanje realizuje se putem permanentnog praćenja stručno-pedagoške literature, stručnih metodičkih listova i časopisa. Zavisno od interesovanja nastavnika realizuju se i neki od akreditovanih programa stručnog usavršavanja Ministarstva prosvete.

Učenici naše škole potvrđuju svoje kvalitete na brojnim takmičenjima, od kojih treba posebno istaći školska i republička takmičenja iz anatomije i fiziologije, republičko takmičenje iz prve pomoći i reanimacije, fizike, matematike, mađarskog jezika... školska, opštinska i međuopštinska takmičenja iz matematike, fizike, sportska takmičenja, kao i nastupe dramske sekcije kojima se obeležavaju važniji datumi vezani za školu, kao i visokom prolaznošću prilikom upisa na fakultete.

U saradnji sa Ministarstvom škola u školi se organizuju takmičenja. Najčešće je škola domaćin takmičarima anatomije i fiziologije, mađarskog jezika, fizike.

Tradicionalna je i saradnja naše škole sa drugim školama, gradovima i institucijama. Škola ima aktivno učešće u radu Udruženja medicinskih škola Srbije. Vredna je pomena dugogodišnja, intenzivna saradnja sa zbratimljenom medicinskom školom iz Sremske Mitrovice. Aktivno se saraduje sa odeljenjem Ministarstva prosvete u Somboru, Sportskim centrom «Soko» u Somboru, PU «Vera Gucunja» - Sombor, Osnovnom i srednjom školom za decu sa posebnim potrebama «Vuk Karadžić» u Somboru, Domom učenika srednjih škola, Crvenim krstom, Savetovalištem za mlade... Podrazumeva se aktivna saradnja sa centrima u kojima naši učenici obavljaju deo praktične nastave.

Naročito smo ponosni na najčešći vid saradnje putem edukacije iz zdravstvene struke koju ostvaruju naši učenici i niz humanitarnih akcija: pomoć licima sa distrofijom i cerebralnom paralizom, dobrovoljno davanje krvi, rad u Savetovalištu za mlade...

Misija naše škole je da podstičemo lični razvoj učenika i nastavnika, razvijamo svest o pravima i odgovornostima, da vaspitamo učenike odgovornom pristupu obavezi koju nameće njihovo buduće zanimanje, pre svega negovanje humanosti, praćenje svih novina u struci što ne sme prestati izlaskom iz škole i sl.

Naša vizija je savremena škola koja funkcioniše po usklađenim interesovanjima učenika i najnovijim dostignućima iz oblasti medicine, čiji će se rad zasnovati na kreativnosti učenika i zaposlenih u školi.

Kompletan tekst možete preuzeti sa našeg sajta; www.nsprv.org.

MŽ

РАСТ БДП УСПОРЕН

Укупна годишња вредност бруто домаћег производа за 2007. годину, која је добијена као сума четири квартала, у односу на 2006. годину показује пораст од 7,5%.

У првом кварталу 2007. године реални

раст БДП, у односу на исти период претходне године износио је 8,2%, у другом 7,6%, у трећем 7,5%, док је у четвртм кварталу износио 6,9%.

Посматрано по активностима, у четвртм кварталу највећи раст бележе: сектор саобраћаја, 29,4%, сектор финансијског посредовања, 21,9%, сектор трговине, 18,9%, сектор хотела и ресторана, 7,3%, сектор

производње електричне енергије, 3,5%, сектор прерађивачке индустрије, 1,6%, и сектор грађевинарства, 1,2%. У сектору вађења руда и камена забележен је пад од 3,2%.

Највећи допринос расту БДП, од 6,9%, у четвртм кварталу имали су: сектор саобраћаја (3,2%), сектор трговине (1,9%) и сектор финансијског посредовања (1,3%).

ЦЕНЕ ИЗМИЧУ КОНТРОЛИ Поскупели готово сви производи

Инфлација у Србији износила је у марту 1,2%, док укупан раст цена робе и услуга у прва три месеца ове године износи 2,8%. На годишњем нивоу инфлација је достигла 11,8%, док базна инфлација у периоду од марта 2007. до сада

износи седам процената.

Малопродајне цене робе у марту веће за 1,5% него у фебруару, а цене услуга су повећане за 0,2%.

Посматрано по групама производа, у марту су највише поскупели пољопривредни производи, за 5,4%, а на поскупљење је највише утицало повећање цене поврћа и воћа, док су цене јаја снижене.

Цене индустријских прехрамбених про-

извода у просеку порасле за 0,9%, а забележен је раст цена брашна, хлеба, тестенина, млечних производа и свежег меса.

Пиће је у просеку поскупело за 1,6%, док су цене индустријских непрехрамбених производа порасле су 1,5%. У тој групи производа забележен је раст цена електричне енергије за домаћинства и деривата нафте, док се цене осталих производа углавном нису мењале.

Република Србија	III 2008/Ø 2007	III 2008/II 2008	III 2008/III 2007	III 2008/XII 2007
Укупно са сезонским производима	108.4	101.2	111.8	102.8
Роба	110.4	101.5	114.8	103.5
Пољопривредни производи са сезонским	134.6	105.4	135.5	112.8
Индустријски производи укупно	109.2	101.2	113.6	102.9
Индустријски прехрамбени производи	112.2	100.9	116.3	102.5
Пића	105.3	101.6	106.9	103.3
Дуван	109.7	100	114.4	100
Индустријски непрехрамбени производи	108	101.5	113	103.4
Услуге	102.9	100.2	104.3	101
Прехрамбени производи укупно	115.7	101.7	119.3	104.2

ТРОШКОВИ ЖИВОТА

Трошкови живота у Републици Србији у марту 2008. године у односу на претходни месец у просеку су виши за 1,6%. У марту 2008. године трошкови живота повећани су за 3,0% у односу на децембар 2007. године. Разлика између индекса цена на мало и индекса трошкова живота је последица различитог утицаја раста цена појединих артикала на формирање ових индекса.

Република Србија	III 2008 Ø 2007	III 2008 II 2008	III 2008 III 2007	III 2008 XII 2007
Укупно	110.6	101.6	114.6	103
Исхрана	118.3	102.5	123.5	104.7
Дуван и пиће	106.6	100.7	109.7	101.4
Одећа и обућа	104.1	100.3	105.7	101
Становање	103.7	101.3	107.2	101.6
Хигијена и нега здравља	103.4	100.3	107.9	99.8
Образовање, култура и разонода	103.8	100.1	107.1	100.4
Саобраћајна средства и услуге	109.1	101.4	112.4	104.4

ВОЈВОЂАНИМА НАЈСКУПЉЕ КОМУНАЛИЈЕ

Просечна месечна примања по домаћинству прошле године у Србији износила су 39.170 динара. Домаћинства са градског подручја су у 2007. години месечно располагала са просечно 42.295 динара, а домаћинства у осталим подручјима са 34.678 динара. Домаћинства у централној Србији за храну и безалкохолна пића месечно су издвајала 42,6% примања, у Војводини 36%, а у Београду 40% примања. За становање, воду, струју и гас највише су издвајали Војвођани – 16,4 одсто примања, грађани

централне Србије 14,8 одсто, а Београђани 13 одсто. Када је у питању транспорт, грађани су издвајали десет одсто примања, за одећу и обућу 5,8%, намештај, опремање домаћинства и одржавање 4,8%, колико и за рекреацију и културу.

Кад се ради о тзв. потрошачкој корпи службена статистика је изашла са корпом за јануар, и према којој је за статистичку потрошачку корпу требало издвојити 1,08 просечну плату (за тзв. минималну потрошачку корпу требало је издвојити 0,68 просечне јануарске плате). Међутим, животне потребе (и цене за живот неопходних намирница и услуга) кажу ипак нешто друго, а то је; да док је за потрошачку корпу просечна четворочлана породица у марту прошле године

морала издвојити 57.196 динара, две просечне плате у том периоду износиле су укупно 50.456 динара. Према сличној, упоредној анализи стварна потрошачка корпа данас износи 72.742,65 динара, а две просечне плате 61.964 динара.

Без обзира што је просечна зарада у Србији за годину дана порасла за 5.745 динара, корпа са основним животним трошковима грађанима Србије који живе од просечне плате и даље је недостижна.

Период	Потрошачка корпа	Просечна плата
Март 2007.	57.196	25.228
Март 2008.	72.742	30.982

КУПОВНА МОЋ

За куповину појединих роба, у периоду септембар 2000 - јануар 2008. године, требало је издвојити

Артикал	IX 2000	I 2001	I 2002	I 2003	I 2004	I 2005	I 2006.	I 2007	I 2008
Фрижидер	4,5	4,9	2,2	1,6	1,4	1,3	1,0	0,7	0,6
Електрични штедњак	3,8	3,8	1,9	1,7	1,4	1,1	1,0	0,7	0,6
Веш машина	6,4	5,5	2,6	2,1	1,7	1,5	1,2	0,9	0,8
Колор ТВ (56 цм)	4,5	4,3	2,2	1,5	1,1	1,0	0,8	0,5	1,1
Југо 101/55	89,5	59,4	30,6	26,4	21,9	20,8	17,7	15,8	12,5

просечних нето зарада.

KOJIM PROPISIMA SE UREĐUJE DISCIPLINSKI POSTUPAK?

PITANJE: Da li je propisan maksimalni broj radnih dana godišnjeg odmora zaposlenih u školi?

ODGOVOR: Ni u jednom propisu ni kolektivnom ugovoru nije utvrđen maksimalan broj radnih dana godišnjeg odmora zaposlenih u školi.

Pre 25. juna 2003. godine, odnosno pre stupanja na snagu Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, broj 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) primenjivao se maksimum od 25 radnih dana iz odredbe člana 36b stav 1. Zakona o radnim odnosima u državnim organima („Službeni glasnik RS“, broj 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01, 39/02 i 79/05 – dr. zakon) i iz posebnih kolektivnih ugovora (član 8. stav 1. Posebnog kolektivnog ugovora za osnovne škole, „Službeni glasnik RS“, broj 53/99, i član 9. stav 1. Posebnog kolektivnog ugovora za srednje škole, „Službeni glasnik RS“, broj 53/99).

Od 25. juna 2003. godine prestala je primena Zakona o radnim odnosima u državnim organima prilikom utvrđivanja prava na godišnji odmor u ustanovi za obrazovanje i vaspitanje, što znači da se od tada ne primenjuje ni odredba iz tog zakona o maksimalnoj dužini godišnjeg odmora. I pored toga što su neki autori insistirali na postojanju roka utvrđenim pomenutim zakonom sve do 30.06.2006. godine, suprotno shvatanje nedvosmisleno proizilazi iz odredbe člana 127. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja: „Godišnji odmor zaposlenih utvrđuje se na osnovu Zakona o radu i kolektivnog ugovora“.

Ipak, i posle 25. juna 2003. godine postojalo je ograničenje u trajanju godišnjeg odmora, pošto je ono bilo utvrđeno posebnim kolektivnim ugovorima za osnovne i srednje škole.

Međutim, ograničenje je prestalo da postoji znatno pre 1. jula 2006. godine, kada je u potpunosti prestala primena Zakona o radnim odnosima u državnim organima na zaposlene u ustanovama za obrazovanje i vaspitanje – broj radnih dana godišnjeg odmora zaposlenih u tim ustanovama nije ograničen od 15. oktobra 2005. godine, kada su prestali da važe posebni kolektivni ugovori za osnovne i srednje škole, a stupio je na snagu Poseban kolektivni ugovor za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika („Službeni glasnik RS“, broj 86/05), koji takvo ograničenje ne poznaje.

Mišljenja smo da nije pravno moguće da se u opštem aktu ustanove ili u ugovoru o radu utvrdi maksimalan broj radnih dana godišnjeg odmora zaposlenih, budući da bi se na taj način utvrdio manji obim prava od prava priznatih posebnim kolektivnim ugovorom, što bi bilo u suprotnosti sa odredbom člana 10. stav 2. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, broj 24/05 i 61/05).

PITANJE: Da li profesor razredne nastave sa pet godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja, a od tih pet godina radnog staža jedna godina je ostvarena pre diplomiranja na učiteljskom fakultetu, ispunjava uslove za direktora škole?

ODGOVOR: Odgovor je odričan.

Nastavnik sa pet godina radnog staža u oblasti obrazovanja i vaspitanja, ako ispunjava i ostale propisane uslove, može da bude izabran za direktora škole samo pod uslovom da je svih pet godina radnog staža ostvario posle diplomiranja na odgovarajućem fakultetu.

Odredbe Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, broj 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon), doduše, ne sadrže izričito takav uslov, ali se zaključak o njegovom postojanju sa sigurnošću može izvesti tumačenjem odredaba člana 58. tog zakona, koje utvrđuju uslove za izbor direktora ustanove.

U Predlogu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (član 16) izričito je utvrđeno da se radi o radnom stažu u oblasti obrazovanja i vaspitanja ostvarenom „nakon stečenog odgovarajućeg obrazovanja“.

Posebno treba istaći da se prilikom utvrđivanja ispunjenosti navedenog uslova neće uzimati u obzir rad u obrazovanju i vaspitanju ostvaren van radnog odnosa, već samo takav rad za čije je obavljanje kandidat za direktora zasnovao radni odnos u predškolskoj ustanovi ili školi.

PITANJE: Da li škola treba da raspiše konkurs za prijem u radni odnos za svega 15% radnog vremena ili može da taj procenat radnog vremena rasporedi licima koja su već u radnom odnosu?

ODGOVOR: Bez obzira na procenat radnog vremena, škola je obavezna da raspiše konkurs kad god ne može da poslove nekog radnog mesta rasporedi licima koja su u njoj već zaposlena ili da za obavljanje tih po-

slova obezbedi izvršioca preuzimanjem iz druge ustanove za obrazovanje i vaspitanje ili iz Ministarstva prosvete i sporta.

Pri tome se, po pravilu, licima koja su već u radnom odnosu u određenoj školi poslovi upražnjenog radnog mesta mogu raspodeliti samo do punog radnog vremena.

Samo ako se preuzimanjem ili konkursom nije moglo obezbediti stručno lice za najviše šest časova nastave sedmično iz određenog predmeta, ti časovi se moraju rasporediti nastavnicima tog predmeta do kraja školske godine, pri čemu oni mogu imati više od punog radnog vremena (član 125. stav 5. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, „Službeni glasnik RS“, broj 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon).

PITANJE: Da li iz opštinske uprave može da bude preuzeto u radni odnos u školi lice koje u svemu ispunjava ulove za zasnivanje radnog odnosa?

ODGOVOR: Iz opštinske uprave u radni odnos u školi ne može da bude preuzeto lice koje inače ispunjava uslove za zasnivanje radnog odnosa u školi. Zaposleni u radni odnos u školi može da bude preuzet samo iz druge škole (osnovne ili srednje), iz dečjeg vrtića ili iz Ministarstva prosvete i sporta.

Ipak, lica koja nisu u radnom odnosu u ustanovi za obrazovanje i vaspitanje, niti u Ministarstvu prosvete i sporta, mogu da obavljaju rad u školi bez zasnivanja radnog odnosa, po osnovu ugovora o izvođenju nastave (član 124. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, „Službeni glasnik RS“, broj 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) ili ugovora o dopunskom radu (član 202. Zakona o radu, „Službeni glasnik RS“, broj 24/05 i 61/05).

Ugovor o izvođenju nastave može se zaključiti radi obavljanja poslova nastavnika, a ugovor o dopunskom radu može se zaključiti radi obavljanja ostalih poslova u školi.

PITANJE: Na osnovu kojih propisa se vodi disciplinski postupak u školi?

ODGOVOR: U materiji vođenja disciplinskog postupka u školi postoji pravna praznina. Ona je nastala zato što se Zakon o radnim odnosima u državnim organima („Službeni glasnik RS“, br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01, 39/02 i 79/05), koji je uređivao tu materiju, od 1. jula 2006. godine ne primenjuje se u školi, a Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, broj 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) u članu 129. propisuje jedino da direktor ustanove pokreće i vodi disciplinski postupak, donosi odluku i izriče disciplinsku meru protiv zaposlenog, u skladu sa zakonom.

Postavlja se pitanje kako popuniti pravnu prazninu u materiji disciplinskog postupka. Smatramo da tu postoje dve mogućnosti.

Prva mogućnost je popunjavanje pravne praznine shodno primenom odredaba Zakona o opštem upravnom postupku na pokretanje i vođenje disciplinskog postupka.

Druga mogućnost je da se disciplinski postupak uredi kolektivnim ugovorom kod poslodavca ili pravilnikom o radu. Pri tome bi se mogla koristiti rešenja iz Predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i rešenja iz Zakona o opštem upravnom postupku.

Kada je reč o zastarelosti pokretanja i vođenja disciplinskog postupka, uz pomoć analogije treba primeniti rešenje iz člana 184. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, broj 24/05 i 61/05). Shodno primenom odredbe člana 184. stav 1. Zakona o radu, dolazi se do zaključka da pokretanje i vođenje disciplinskog postupka zastarevaju po isteku tri meseca od dana kada je direktor saznao za povredu radne obaveze (subjektivni rok), odnosno po isteku šest meseci od dana kada je povreda učinjena (objektivni rok).

Iz odredbe člana 184. stav 2. Zakona o radu proizilazi da, kada je reč o učinjenom krivičnom delu na radu ili u vezi sa radom, pokretanje i vođenje disciplinskog postupka zastarevaju nastupanjem zastarelosti za krivično gonjenje za to krivično delo, u skladu sa Krivičnim zakonikom („Službeni glasnik RS“, broj 85/05).

Najzad, donošenjem i stupanjem na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja biće popunjena pravna praznina u ovoj materiji, pošto predlog tog zakona sadrži i odredbe o pokretanju i vođenju disciplinskog postupka, kao i odredbe o zastarelosti.

ГОЛА ЗБОГ ДОМАЋЕГ ЗАДАТКА

Индијске власти покренуле су истрагу због инцидента у коме је једна шестогодишњакиња била присиљена да се скине и стоји потпуно гола на школској клупи због тога што није написала домаћи задатак.

Учитељ одговоран за такву „казну“ ухапшен је, а после саслушања је пуштен уз плаћену кауцију. Инцидент се догодио у једној приватној школи у Њу Делхију. Родитељи кажњене девојчице кажу да је учитељ, иначе деветнаестогодишњак без потребних квалификација, натерао дете да се скине, попне на клупу и позове остале ђаке да аплаудирају и вичу „Срам те било“.

“Руке су јој биле везане, а рекао јој је да ће је одвести међу пацове”, тврде родитељи који су дошли у школу чим им је дете рекло шта се догодило. Како у школи нису нашли ни учитеља ни директора, случај су пријавили полицији. Кажу да је девојчица шокирана. “Била је веома узнемирена и наредног дана није хтела да иде у школу, али није желела да нам каже због чега. На крају је у сузама испричала шта јој се догодило”, рекла је мајка.

Представник полиције рекао је да је против учитеља и раније било пријава због застављања деце, а власти сада размишљају и о покретању поступка против школе.

НАЈГОРИ У РЕГИОНУ

У Србији је слобода штампе најмања међу свим бившим југословенским републикама и налази се на 67. месту од укупно 169, показује извештај организације за заштиту новинара Репортери без граница (РСФ). Ситуација у Србији лошија је и од стања на Косову, које је та организација разматрала одвојено од остатка земље и које је на 60. месту. Слобода штампе је нешто већа у БиХ (34 место), Македонији (36) и Хрватској (41), док за Словенију нема података иако РСФ указује на погоршање ситуације, објављено је на интернет сајту те организације са седиштем у Паризу.

Највећа слобода штампе је на Исланду, иза кога следе Норвешка и Естонија, док су новинари најмање слободни у Еритреји. Све чланице Европске уније (осим Пољске и Бугарске) налазе се међу првих 50 земаља по слободи штампе.

ПСОВАЊЕ ПОДИЖЕ МОРАЛ

Псовање на послу може у великој мери подићи морал и подстаћи “екипни дух” запослених, јер им то омогућава да боље изразе своја осећања и развију чвршће социјалне везе, резултат је најновијег истраживања у Енглеској.

Професор менаџмента на универзитету Ист Англија Јехуда Барух и апсолвент Стјуарт Џенкинс проучавали су употребу такозваних непристојних речи на радном месту и импликације које то може да има на менаџмент. Они су пошли од претпоставке да је псовање постало готово уобичајено откако су нестали традиционални табуи, а покушали су да утврде у којим околностима такав језик постаје прихватљив и одговарајући, односно када на то треба “зажмурити”.

Закључак је да псовање пред високим руководиоцима компаније, или пред клијентима, у сваком случају треба обесхрабрити и забранити, али у свим осталим ситуацијама оно помаже да се међу запосленима развије солидарност и да се они ослободе фрустрација и стреса.

“Људи на радним местима стално псују, али то најчешће не раде на негативан, за било кога увредљив начин”, рекао је Барух. “Уколико би инсистирали на потпуној забрани псовања и кажњавању, менаџери би можда доказали своју чврстину и непопустљивост, али би на тај начин уништили најважније везе међу запосленима и директно утицали на смањење радног морала и мотивације”, додао је он.

КАЖЊЕН ЈЕР ЈЕ РАДИО БОЛЕСТАН

Двадесетогодишњи пекар Адам Дуеро из Канаде кажњен је новчано због тога што није послушао препоруку лекара и што је отишао да ради пре него што је за то добио дозволу. Адам, који је запослен у једној пекари у Едмонтону, заразио се салмонелом и санитарни инспектори су му наложили да не сме да одлази на посао док му то не одобри лекар.

Младић је, међутим, одлучио да после тродневне терапије оде на посао иако пре тога није отишао на лекарску контролу. Лекари су то пријавили инспекцији која је младића казнила са 1.000, а његовог послодавца са 500 долара. Представник лекарске коморе Гери Преди рекао је да никада до сада нису имали такав случај и додао да не „памти да неко није испоштовао наредбу да остане код куће док се потпуно не излечи, тим пре што је послодавац обавезан да му плати те дане“.

УМЕСТО ПЛАТЕ ЦИПЕЛЕ

Радници крагујевачке фабрике коже „Партизан“, почетком марта ове године, обуставили су рад. Иза замандаљених капија предузећа они су протествовали због неизмирених доприноса, неисплаћених зарада и новог власника који, како тврде, није испунио обећања и покренуо производњу. Радници кажу да су натерани на штрајк јер им газда није обезбедио посао. Уместо да прерађују кожу, власник их шаље у своју земљорадничку задругу да гаје свиње. Нови газда „Партизана“ тврди да су протести радника безразложни и да је један део запослених прихватио његову образложење стања у фирми. Он каже да ће сви који пристану, уместо неисплаћених плата, бити обештећени „у натури“ и додаје да неће бити исплата, док се фирма не раздужи. Зато је радницима предложио, а неки су и прихватили да уместо пара добију робу фирме или њених кооперата. На тај начин радници би уместо новца могли добити; ципеле, одела, електроопрему, столице, столове или тепихе. Обавезе према фонду ПИО, власник ће, обећава, измирити у року од годину дана. Сваког месеца по 2,8 милиона динара, док се не измири цео дуг који износи 34 милиона динара.